

Virtualna izložba Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: *Neobjavljena priča znamenitih žena: Iz Ostavštine Antuna pl. Cuvaja od Carevdara*

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Institut za filozofiju predstavljaju virtualnu izložbu *Neobjavljena priča znamenitih žena: Iz Ostavštine Antuna pl. Cuvaja od Carevdara*. Izložba se simbolično predstavlja upravo na Međunarodni dan učitelja 5. listopada 2025. u spomen na Antuna pl. Cuvaja (1854. – 1927.), hrvatskoga pedagoga i učitelja koji je čitav svoj profesionalni život posvetio obrazovanju te ostavio neizbrisiv trag u razvoju hrvatskoga školstva.

Dok su njegovi suvremenici pisali velike povijesti s gledišta nacionalnoga značenja, Cuvaj se posvetio pričama onih koje se često zanemarivalo – žena, seljaka, obrtnika, trgovaca i drugih društvenih skupina čije je osobne sudbine nastojao uklopiti u sliku vremena kojemu su pripadale.

Cuvajeva rukopisna ostavština pohranjena je u Zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice te obuhvaća dvadeset i šest svezaka. Jedan od najvrjednijih i dosad neobjavljenih dijelova te ostavštine jest rukopis u trima svescima pod naslovom *Znamenite žene u Hrvatskoj i Slavoniji od najstarijih vremena do danas (925–1925)*. U njemu je obradio životopise približno 600 poznatih i manje poznatih žena svojega vremena, raznovrsnih profila i iz različitih društvenih slojeva – od obrtnica, barunica, kraljica i grofica do seljanki, vještica, učiteljica, likovnih i književnih umjetnica, pjevačica i glumica, novinarki i društvenih aktivistkinja.

Točno stotinu godina nakon što je Cuvaj napisao ovaj rukopis, NSK i Institut za filozofiju u virtualnoj izložbi predstavljaju izbor od šesnaest znamenitih Hrvatica koji je priredila dr. sc. Ivana Skuhala Karasman, istraživačica s Instituta za filozofiju. Izložba prikazuje žene različitoga podrijetla, razine obrazovanja i profesionalnih usmjerenja te pruža širu i potpuniju sliku o onima koje su svojim djelovanjem pridonijele ravnopravnosti, obrazovanju i profesionalnomu ostvarivanju.

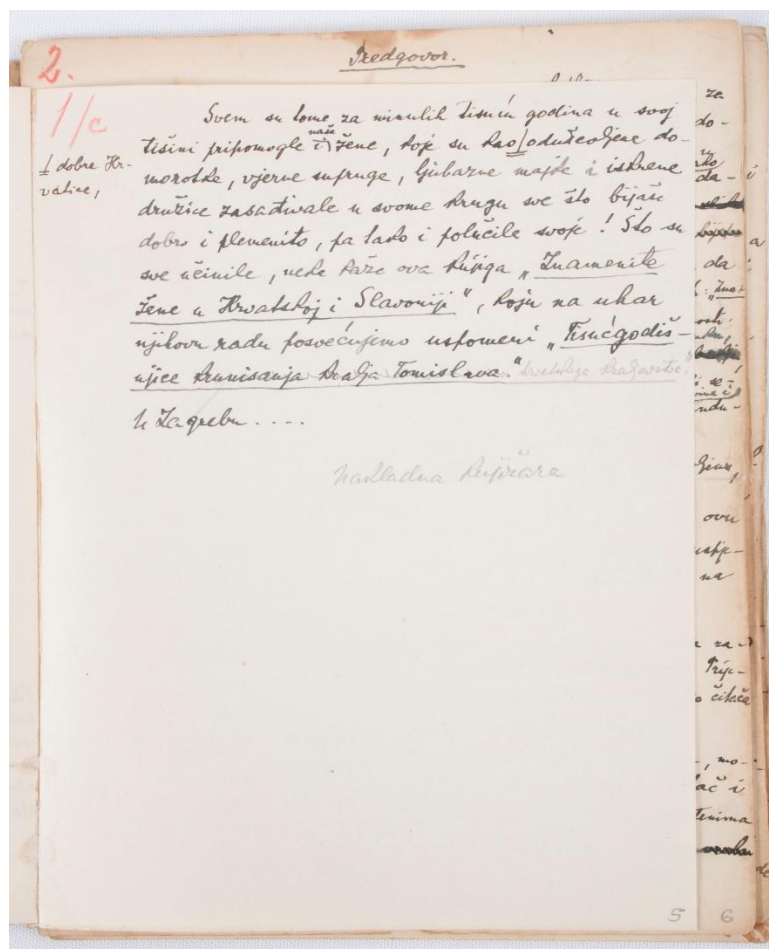
Do kraja 2025. godine Cuvajeva će rukopisna ostavština biti obuhvaćena zaštitnim konzervatorsko-restauratorskim radovima te će nakon toga biti dostupna korisnicima u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK. Planirana je i digitalizacija cjelokupne Cuvajeve ostavštine, čime će pristup ovomu kulturno-povijesnom dragulju biti omogućen svima.

Virtualnu izložbu *Neobjavljena priča znamenitih žena: Iz Ostavštine Antuna pl. Cuvaja od Carevdara* pogledajte na mrežnim stranicama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu <https://virtualna.nsk.hr/znameniti-cuvaj>.

Autor fotografija: Darko Čižmek, NSK



Rukopis Znamenite žene u Hrvatskoj i Slavoniji



Dio Predgovora rukopisa

Sliska
Lassowsky

Brlić - Mažuranić Ivana, hrvatska književnica i pjesni-
kinja, unuka slavoga Ivana Mažuranića, kć. predsjednika
banatskog zbora i književnika dra. Vladimira Mažuranića.
Rođena 18/IV. 1844. u Ogulinu, udata za dra. Izajulu Br-
lića u Bradu u/2. Kao udata žena stala je intenzivno
 baviti književnošću. Uz veće manje radove u hrv. ča-
sopisima (Vijenac i Prosvjedi) napisala je: 1) "Valjani i
nevaljani" (1907.), zbirka pripovijedaka, priča i pjesmica
za djecu, koje je spisateljica izdala samo za svoju
rodbinu; 2) "Škola i pravnici" (1906.), pripovijetke i
pjesme iz ^{književne} dječijeg života, koje je izdao Hrv. ped.
književni zbor; 3) "Sliske" (1912.); 4) "Čudnovate zgode
šegrtla Hlapica" (1913.); ~~5) "Književna omladina" (1913.)~~
5) "Priče iz davnine" (1916.), koje su prevedene na
talijanski i na engleski. Također je izdane ilustrovao
Vl. Kirin; 6) "Književna omladina" (1923.). Tako se spi-
sateljica bavi i astronomijom prevodeći flamarovu
"Astronomie des dames." - Priznajući obje, vedu
sala i toplu obilježenu ljubao opisuju ona iz
dječijeg ^{književnog} svijeta. Tako se znade približiti dječijoj
psiti, to su lica ujetimih pjesama i pripovijesti
tipične osobe i plastično prikazane fotografije
iz zbiljanskoga života.

Tomazala: časopis, u pjesmi i priči. Str. 368. - Jutarnji list. 1925, br.
4825.